

ויזרע יצחק

שנה ז'

פרשת "ויקהל פקודי-פרה"
הפטרה: "ויהי דבר ה'"
בג' אדר תשע"ה

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

זמני השבת	י"ב	ת"א	חיפה
פניסה	17:10	17:27	17:16
יציאה	18:22	18:24	18:23
ר"ת	19:04	19:01	19:00

הגייגים לפרשת השבוע

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (שמות לה' א)

רבינו בחיי מציין שאם נסתכל בפרשיות האחרונות נראה שהתורה מאריכה מאוד בתיאור מעשה המשכן וכל כלי וחוזרת על כך מספר פעמים. הקב"ה מצווה את משה על המשכן פעמיים, תחלה באופן מפורט בפרשת "תרומה", וחזר והזכיר זאת באופן כללי בפרשת "כי תשא", פעם שלישית הוא מה שמצווה משה לכל ישראל באופן כללי באמרו: "וכל חכם לב בכס יבאו ויעשו את כל אשר צוה ה' את המשכן את אהלו..." (שמות לה' י), הפעם הרביעית היא כאשר התורה מספרת אחר העשייה ככתוב: "ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה" (שמות לו' ה) ופעם חמישית היא לאחר שנשלמה כל המלאכה שנאמר: "ויביאו את המשכן אל משה" (שמות לו' ג), מדוע צריכה התורה להזכיר את עניין המשכן חמש פעמים? וכי לא די בפעם אחת? ומתוך רבינו שכל האריכות בכתוב וחזרה על הדברים הכל הוא דרך חיבה וכדי להדגיש את מעלת המשכן. כשם שמצאנו שהזכיר הכתוב חמש פעמים "ישראל" בפסוק אחד: "ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בכני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש" (במדבר ח'), שעל כך אמרו חז"ל שחזרה זו היא דרך חבה ומראה על מעלתם של ישראל בעיני הקב"ה.

"ויקהל משה... ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם" (שמות לה' א)

ה"אור החיים" הקדוש אומר שהפסוק מרמז על המובא במדרש שהקב"ה אמר למשה הקהל "קהילות ודרוש לפניכם ברבים כדי שילמדו ממך לדרות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת", וזה מובן הפסוק: "ויקהל משה", משה מקהיל את בני ישראל ואומר להם "אלה הדברים", כלומר הקהלת העדה על מנת לדרוש להם את התורה "צוה ה' לעשות אותם", זה הציווי של הקב"ה.

"וכל איש איש אשר הניף תנופת זהב לה'" (שמות לה' כב)

את מתנת הזהב מגדיר הכתוב כ"תנופה" ואילו את מתנת הכסף והנחשת מגדיר הכתוב כ"תרומה", "כל מרים תרומת כסף ונחשת" (שמות לה' כד). מדוע ההבדל? מבאר הרמב"ן שלרוב האנשים היה כסף ונחשת במטבעות וכלים, ואילו נותני הזהב לא היו רבים כמרימי הכסף והנחשת ולא היתה הבאת הזהב מרובה ככמו הבאת הכסף והנחשת, על כן נקראת נתינת הזהב "תנופה" ונתינת הכסף והנחשת נקראת "תרומה", כי מביא הזהב מנופף את ידו להראות את חשיבות הנדבה, או שהלוקחים ממנו יניפו הזהב להראות אותו לאחרים כדי לשבח את המביא על נדבתו.

"אלה פקודי המשכן אשר יעשו" (שמות לו' כא)

מפרש רבינו החיד"א ב"נחל קדומים" שכוונת הכתוב: "אלה פקודי" הוא מלשון חסרון כמו שנאמר: "לא נפקד ממנו איש" (במדבר לא' מט) ובא הכתוב לרמז על חסרונו של שני בתי המקדש, וזהו שאמר הכתוב פעמיים "המשכן, משכן" לרמז על שני הבתים שנחסרו. "המשכן" מרמז על הבית הראשון שהיה במילואו, ו"משכן", ללא ה"א הידיעה, מרמז על הבית השני, שלפי חז"ל, חסרו בו ה' דברים, והטעם לכך ששני הבתים חרבו הוא בגלל "העדות", כלומר על שבני ישראל עזבו את התורה שנקראת "עדות". ולמרות שאמנם למדו ישראל תורה אבל לא למדו אותה כמו ש"פקד על פי משה" דהיינו לשמה, ולכן הלימוד הזה לא הועיל להם, ונחרבו הבתים, אך אל לנו להתייאש ומתוך הצרה יבוא רווח, "על פי משה", שהגאולה העתידה תהיה בזכות משה רבנו, וזהו "על פי" בגימטריא ק"ץ, ואז תתעורר שוב עבודת הלויים, "ביד איתמר בן אהרן הכהן".

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:
ישראל בן נחמה נלב"ע בה אב תשע"ד תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

"ישעת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש" (שמות לה: ב)

שואל ה"פנינים יקרים" שבפסוק שלפנינו נאמר: "יהיה לכם" ובעשרת הדברות נאמר: "שבת לה' א-לוקיך" (שמות כ' י), למי השבת "לכם" או "לה"? ומפרש על פי דברי הירושלמי שאומר שיש חילוק בין תלמידי חכמים הלומדים כל השבוע וממעטים בתענוג בימות החול, שצריכים בשבת לענגו באכילה ושתייה לקיים "לכם", לבין פועלים שאינם עוסקים בתורה כל השבוע, שצריכים בשבת לקיים "לה' א-לוקיך" דהיינו לעסוק בדברי תורה. לפי זה בעשרת הדברות בהן נאמר "תעבוד" שמשמעותו שהוא בעצמו עוסק במלאכה, כתוב "לה' א-לוקיך" דהיינו לעסוק בתורה. ואילו בפסוק שלפנינו נאמר "תעשה" שמשמעותו שהמלאכה נעשית על ידי אחרים והוא עוסק בתורה לכן נאמר "לכם" דהיינו שצריך לענגו באכילה ובשתייה.

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות לה: ג)

שואל ה"ספורנו" מדוע נאסרה "הבערה" בשבת? הלא "הבערה" על פי הרוב היא קלקול ואמרו חז"ל "כל המקלקלים בשבת פטורים" (שבת קה.), ומתוך שלמרות ש"הבערה" היא, בדרך כלל, צורה של קלקול בכל אופן בהיותה כלי עזר לרב המלאכות של עשיית במשכן, אם לא לכולן, לכן "הבערה" אסורה בשבת.

"ויעש בצלאל את הארון" (שמות לו: א)

מבאר ה"משך חכמה" שבעשיית הארון לא נאמר שעשו בו "בתים לבדים", ואילו בשולחן ובמזבח נאמר "בתים לבדים", בשולחן נאמר: "בתים לבדים לשאת את השולחן" (שמות לו: יד) ובמזבח נאמר: "ויצק ארבע טבעת בארבע הקצות למכבר הנחשת בתים לבדים" (שמות לה: ד) והשאלה היא מדוע? מתוך הרב שהגדרה של "בית" היא שהוא עשוי לדירה שלפעמים נמצאים בתוכו ולפעמים יוצאים מהבית, לכן בכלי המשכן שהבדים לא היו קבועים בהם נאמר: "בתים לבדים", "בתים לבריחים", אבל בארון שהבדים היו קבועים בו לעולם שנאמר: "בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו" (שמות כה: טו) לא נאמר "בתים לבדים".

"אלה פקודי המשיכן משיכן העדות אשר פוקד על פי משה" (שמות לו: כא)

"אמר רבי יוחנן לשני בקרים הביאו כל המשכן והותירו. אמר משה לפני הקב"ה עשינו כל המלאכות של משכן והותרנו, שנאמר: 'והמלאכה היתה דים', מה נעשה בנותר? אמר לו לך ועשה בהם משכן לדברות, הלך ועשה כן, כיון שבא ליתן חשבון אמר להם כך וכך יצא למשכן, וביותר עשיתי משכן העדות, שנאמר: 'אלה פקודי המשכן, משכן העדות'" (מדרש)

מביא רבינו החיד"א ב"ראש דוד" את דברי הזוהר ששואל: הלא אמרו חז"ל בגמרא ש"כל דבר שבמנין, אין הברכה שורה בו", אם כן לא היה ראוי שתשרה ברכה במשכן כי הכל נמנה והובא דין וחשבון על הכל? ומתוך שם שמאחר שהכל נעשה על יד משה רבינו, הוא זה שגרם לברכה שתשרה למרות המניין. מבאר רבינו שרעיון זה רמוז בכתוב שלפנינו: "אלה פקודי המשכן", כל מה שנעשה במשכן נספר ונפקד, ובנוסף אנו רואים שנעשה גם "משכן העדות" שהוא המשכן לדיברות שנעשה מהנותר, כלומר היתה בו ברכה, ואם תשאל הלא יש כאן דבר והיפוכו, האם דבר שבמנין ראוי שתשרה עליו הברכה? וכאן אנו רואים שמעשה המשכן בא בחשבון מדוקדק, דבר האמור למנוע את הברכה, ובכל זאת רואים שהיתה ברכה ונעשה גם "משכן העדות" מהמותר, לכן אמר הכתוב שלא תתמה על כך כי המשכן "פוקד על פי משה" והפה הקדוש גרם לכך שתשרה ברכה גם בדבר שבא בחשבון, ולגביו אין הבדל אם הדבר בא בחשבון או לא בא בחשבון, פיו הקדוש יגרום להשראת הברכה.

"ופי המעיל בתוכו כפי תזוּרָא שִׁפְהָ לִפְנֵי סַבִּיב לֹא יִקְרַע" (שמות לו: כג)

אומר רבי חיים מאיר מויזניץ בעל "אמרי חיים" שבכוחה של שמירת הלשון, "שפה יהיה לפיו", להעלות ולזכך את האדם ולהביאו למדרגה כה גבוהה עד ש"לא יקרע", לא יהיה בו פגם כלל.

"ויברך אותם משה" (שמות לו: כג)

"מה ברכה ברכם? יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. 'יהי נועם ה' א-לוקינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידנו כוננהו' (תהלים צ' יז) והוא אחד מ"א מזמורים שבתפלה למשה" (רש"י) שואל ה"כלי יקר": מדוע ברך משה אותם דווקא בפסוק הזה? ומתוך על פי מה שאמרו חז"ל על הפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה: ח) "בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם, ללמדנו שיעקר השראת השכינה בעולם היא בעבור ישראל" על כן אמר להם משה יהי רצון ש"נועם ה'" דהיינו זיו הדרת שכינתו יהיה "עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו" כאשר המלה "כוננהו" מכוונת כלפי השכינה, כלומר ש"מעשה ידינו" דהיינו המשכן, יהווה מכון לשכינה ולנו להושיבנו יחד במדור אחד, כי המשכן הוא מקום דירה הן לעליונים והן לתחתונים כאחד לכן אמר משה פעמיים "כוננה עלינו" ו"כוננהו" מלשון שנאמר: "מכון לשבתך פעלת ה'" (שמות טו: יז).

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: הרב משה חזקיהו שליט"א בן שרה, אליהו בן אסתר.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק" חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-20:30 לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315